

NAOMI NOVIK

BARUTNI RAT

Preveo Srđan Ajduković

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2009.

Prolog

Čak ni dok je u noći posmatrao vrt, Lorens nije uspevaao da se oseti kao kod kuće. Previše sjajnih fenjera sijalo je crvenom i zlatnom svetlošću iz krošnji drveća, ispod izvijenih ivica krovova; zvuk smeha iza njega podsećao ga je da se nalazi u stranoj zemlji. Samo jedna struna beše na instrumentu kojim je muzičar tvorio kolebljivu, krhku pesmu, nit utkanu u razgovor koji i sam nije bio ništa više od muzike: Lorens je slabo poznavao jezik, a kada bi se pesmi pridružilo toliko glasova, reči su brzo gubile značenje. Mogao je samo da se osmehuje onome ko bi mu se obratio i da skriva nerazumevanje iza šolje razvodnjenog zelenog čaja, tako da se prvom prilikom tiho iskrao zašavši za ugao terase. Zaklonjen od pogleda, pripit, spustio je šolju na prozorski prag. Čaj je imao ukus mirišljave vode i on sa čežnjom pomisli na jak crni čaj pun mleka, ili, još bolje, kafu – dva meseca nije okusio kafu.

Paviljon za posmatranje meseca stajao je na maloj litici koja se nadnosila nad padinom, dovoljno visoko da pruži čudnovat neodređeni pogled na prostrane carske vrtove koji su se prostirali pod njim, budući da nije bio blizu tla kao običan balkon niti pak visoko kao na Temererovim leđima, kada bi se drveće pretvaralo u palidrvca a ogromni paviljoni u dečje igračke. Lorens je izašao ispod strehe i prišao ogradi: nakon kiše, vazduh je bio prijatno prohladan, a ni vlaga mu nije smetala. Zbog godina koje je proveo na

moru, magla je godila njegovom licu i delovala bliskije od ostatka okruženja. Vetar je predusretljivo odagnao poslednje ostatke olujnih oblaka; sada se para tromo izvijala iznad starog, glatkog, oblog kamenja staza, skliskog, sivog i sjajnog pod mesecom koji se bližio trećoj četvrti, dok je povetarac nosio miris opalih prezrelih kajsija koje su se rasprskavale po kaldrmi.

Među drevnim pogurenim stablima treperilo je još jedno svetlo, slabašni beli odsjaj koji se, čas zaklonjen, čas vidljiv, probijao kroz grane, postojano se pomerajući ka obali obližnjeg ukrasnog jezerceta, praćen zvukom prigušenih koračaja. Lorens isprva nije mogao da vidi bogzna šta, no ubrzo se na čistini ukaza čudna mala povorka: nekolicina slugu pognutih pod težinom jednostavnog drvenog odra na kojem je ležalo prekriveno telo, a iza njih dvojica dečaka koja su kaskala noseći lopate i nervozno se osvrćući preko ramena.

Lorens je zurio, čudeći se, a onda se vrhovi drveća snažno zatresoshe otkrivši Lijen, koja se probila na široki proplanak iza slugu, nisko pognuvši glavu široke kreste i krila pripijenih uz bokove. Vitko drveće se povijalo i lomilo pred njom, prekrivajući joj ramena dugačkim nitima vrbinog lišća. To joj je bio jedini ukras: sve njeno zlato, svi filigranski obrađeni rubini behu joj oduzeti i izgledala je bledo i neobično ranjivo bez dragulja koji bi umanjili belu prozračnost njene kože lišene boje; u tami, njene skerletne oči delovale su crno i prazno.

Kako bi iskopali rupu u podnožju jedne veličanstvene stare vrbe, sluge spustiše teret, povremeno ispuštajući teške uzdahe dok su izbacivali meku zemlju, a tamne pruge su se pružale niz njihova široka bleđa lica dok su se naprezali i znojili. Lijen je lagano koračala obodom proplanka, saginjući se da iščupa mladice koje su već počele da rastu na rubovima, bacajući uspravno mlado drveće na gomilu. Nije bilo nikog drugog od ožalošćenih, osim čoveka u tamnoplavoj odori koji je išao za Lijen. Nešto u njegovom hodu Lorensu se učinilo poznatim, ali nije video njegovo lice. Zauzeo je

mesto pored groba, ćutke posmatrajući dok su sluge kopale; nije bilo cveća niti dugačke pogrebne povorke poput one koju je Lorens video na ulicama Pekinga, kada je porodica kidala svoju odeću, a monasi obrijanih glava nosili kadionice iz kojih su se dizali oblaci tamjana. Ovaj neobični noćni događaj gotovo je mogao biti prizor sahrane kakvog siromaha da nije bilo pozlaćenih carskih paviljona, napola skrivenih među drvećem, i Lijen, koja se nadnosila nad radnike poput mlečnobelog duha, ogromnog i strašnog.

Sluge nisu odmotale telo pre nego što su ga položile u zemlju – ipak je prošlo više od nedelju dana od Đungsingove smrti. Bio je to čudan pogreb za jednog princa, čak i za onog koji je kovao ubilačke zavere i nameravao da uzurpira presto svog brata. Lorens se pitao da li je njegova sahrana prethodno bila zabranjena ili je možda i sada obavljana u tajnosti. Malo telo pod pokrovom nestade sa vidika nakon čega se začu tihi tupi udarac. Lijen odjednom zareža, skoro nečujno, i Lorens oseti kako mu neprijatni zvuk puže uz vrat i nestaje u šuštanju drveća. Odjednom se oseti kao uljez, iako je ovako uronjen u sjaj fenjera koji su svetlucali iza njega verovatno bio neprimetan. Osim toga, njegov odlazak bi sada izazvao veće komešanje.

Sluge su već počele da zatrpavaju grob. Posao je brzo odmicao zahvaljujući širokim zamasima kojima su u raku obrušavali nago-milanu zemlju. Uskoro je tle opet bilo ravno i utabano, bez ičega što bi ukazivalo na mesto pokopa, osim sveže prekopanog komada zemlje i niskih krošnji vrbe, čije su duge oklembesene grane zaklanjale grob. Dva dečaka se vratiše među drveće i donesoše dva naramka šumske stelje, starih istrulelih listova i iglica, koje ređahu po celoj površini groba sve dok nije postao neprimetan u poređenju sa netaknutim tлом, potpuno iščezavajući iz vida. Obavivši to, nesigurno se odmakoshe – bez sveštenika koji bi obavio prikladnu ceremoniju, nije bilo ničega čime bi se upravljali. Lijen im nije dala nikakav znak; sklupčala se na tlu i povukla u sebe. Naposljetku ljudi prebaciše ašove preko ramena i izgubiše se među stablima, obilazeći belog zmaja u najširem luku.

Čovek u plavoj odori pristupi grobu i prekrsti se. Dok se okre-
tao, mesečina u celosti obasja njegovo lice i Lorens ga prepozna: to
beše De Ginj, francuski izaslanik, čovek koga je najteže bilo zami-
sliti među ožalošćenima. U neizmernoj netrpeljivosti koju je gajio
prema uticajima sa Zapada, Đungsing nije pravio izuzetke niti je
razlikovao Francuze od Britanaca ili Portugalaca, a De Ginj nikada
nije uživao prinčevo poverenje, baš kao što ni Lijen nije podnosila
njegovo društvo. No, to je svejedno bilo De Ginjovo aristokratsko
lice, posve francusko – njegovo prisustvo nije se dalo ni poreći ni
objasniti. On se za trenutak zadrža na proplanku, a onda se obrati
Lijen: sa te daljine se nije moglo razabrati šta govori, ali je njegovo
držanje otkrivalo da joj je postavio pitanje. Nije mu odgovorila, niti
načinila bilo kakav zvuk, samo se pritajila pogleda prikovanog za
skriveni grob, kao da želi da ga zauvek pohrani u sećanju. Nedugo
potom De Ginj se graciozno pokloni i ode.

Nepomična, Lijen ostade pored groba, dok su se sve duže senke
drveća i hitri oblaci prelivali preko nje. Lorens nije žalio zbog prin-
čeve smrti, ali u njemu se probudi sažaljenje. Pretpostavljao je da
je sada niko neće uzeti za vernog prijatelja. Dugo ju je posmatrao
oslanjajući se na ogradu, sve dok se naposljetku mesec nije spustio
sakrivši je od pogleda. Iza ugla se prolomi novi nalet smeha i apla-
uza: muzika je utonula u tišinu.

I

Prvo poglavlje

Topli vetar koji je duvao u Makaou beše lenj i ustajao i samo je podizao truli slani vonj luke, vonj mrtve ribe, krupnog buse-nja crno-crvene morske trave i isparenja ljudskih i zmajskih izlučevina. Uprkos tome, mornari su se tiskali duž ograda *Alidžansa* ne bi li uhvatili dašak vetra, naslanjajući se jedni na druge kako bi napravili sebi malo prostora. Povremeno bi među njima izbijale manje čarke i troma koškanja, ali bi usled isrcpljujuće vrućine ove zađevice namah zamirale.

Temerer je neutešno ležao na palubi za zmajeve, zureći u belu izmaglicu koja je lebdela nad okeanom, dok su vazduhoplovci na dužnosti ležali u njegovoj velikoj senci boreći se sa snom. Lorens je pak žrtvovao dostojanstvenost svoje ugladaene spoljašnjosti do te mere da je skinuo mundir, budući da je, sedeći u pregibu Temerero-ve prednje noge, bio zaklonjen od pogleda.

„Siguran sam da bih mogao da izvučem brod iz luke“, reče Temerer, ne prvi put te nedelje, i teško uzdahnu kada je njegov primamljivi plan ponovo odbačen: po mirnom vremenu možda bi zaista bio sposoban da povuče čak i ogromni transporter zmajeva, ali suočen sa vetrom koji duva pravo u lice samo bi se bez potrebe iscrpeo.

„Čak i po mirnom vremenu teško da bi ga mogao odvući daleko“, uzvratila Lorens utešno. „Možda bi nam nekoliko milja bilo od koristi na otvorenom moru, ali sada nam ne znači ništa, tako da svejedno

možemo ostati u udobnijem okrilju luke. Sve i da uspemo da ga izvedemo oдавде, napredovali bismo veoma sporo.“

„Velika je nevolja to što uvek moramo da čekamo dobar vetar kada je sve drugo spremno, uključujući i nas“, reče Temerer. „Tako bih voleo da *uskoro* budem kod kuće: mnogo je stvari koje treba obaviti.“ On zvonko lupnu repom po daskama kako bi naglasio sopstvene reči.

„Molim te da se ne uzdaš previše“, reče Lorens, i sam pomalo obeshrabren: molbe da se uzdrži do sada nisu imale nikakvog uticaja na Temerera, pa on ni sada nije očekivao drugačiji ishod. „Moraš biti spreman da podneseš odlaganje, bilo ovde, bilo kod kuće.“

„O! Obećavam da ću biti strpljiv“, odgovori Temerer i, nesvestan protivrečnosti, razvejavši pri tom i najtananiju nadu koju je Lorens mogao gajiti povodom ovog obećanja, dodade: „Ali, prilično sam siguran da će Admiralitet ubrzo uvideti pravednost našeg slučaja. Ako su naše posade plaćene, jedina poštena odluka bi bila da se isplate i zmajevi.“

Budući da je na moru bio od svoje dvanaeste godine, pre nego je igrom slučaja, umesto da upravlja brodom, postao kapetan zmaja, Lorens je imao priliku da se detaljno upozna sa gospodom iz Veća Admiraliteta. Oni su rukovodili i mornaricom i vazduhoplovnim snagama, a istančan osećaj za pravdu teško da se isticao među njihovim osobinama. Pre bi se reklo da je ovaj položaj oduzimao prave vrline i uobičajenu ljudsku pristojnost onima koji bi ga zauzimali, čineći ih maltene sve do jednog podlim, čiftinskim politikantima. Daleko bolji uslovi koje su zmajevi imali ovde u Kini otvorili su oči Lorensu za maltretiranje kojem su bili izloženi na Zapadu, no, što se tiče mogućnosti da i Admiralitet usvoji ovakvo viđenje stvari, nije bio optimističan, bar ne dok bi ono koštalo državu makar i tričavog petoparca.

U svakom slučaju, nije mogao a da se ne nada da bi Temerer, kada se vrate kući, na svoj položaj na Lamanšu, i posvete se časnom poslu odbrane zemlje, mogao barem da ublaži svoje namere, ako

ne i da potpuno odustane od njih. Lorens nije dovodio u pitanje sam cilj, koji je bio prirodan i pravedan, ali Engleska je ipak u ratu, a on je, za razliku od Temerera, svestan drskosti potrebne da se u takvim okolnostima od sopstvene vlade zahtevaju ustupci: to bi praktično ličilo na pobunu. Ipak, obećao je svoju podršku i neće je uskratiti. Temerer je mogao da ostane u Kini i da uživa u luksuzu i slobodama koje su mu kao nebeskom zmaju pripadale po rođenju. U Englesku se vraćao prvenstveno zbog Lorensa, i u nadi da će popraviti izgled njegovih saboraca; uprkos svim strepnjama, Lorens se tome nije mogao usprotiviti, iako se povremeno osećao gotovo nepoštenim što mu ništa ne govori.

„Veoma je pametno to što si predložio da počnemo od plate“, nastavi Temerer, podjarujući vatru Lorensove savesti. Lorens je izneo taj predlog prvenstveno zato što je bio manje radikaln od većine Temererovih predloga, poput onoga da se sravne sa zemljom čitave četvrti Londona kako bi se napravio prostor za bulevare čija bi širina odgovarala zmajevima, ili da se u Parlament pošalju predstavnici zmajeva koji bi, osim toga što bi imali poteškoća da uđu u zgradu, sigurno naterali sve ljudske članove u beg. „Kada dobijemo platu, siguran sam da će sve biti lakše. Tako ćemo uvek moći da ponudimo ljudima novac koji toliko vole u zamenu za bilo šta drugo, kao kad si unajmio one kuvare da pripremaju hranu za mene. To je veoma prijatan miris“, dodade on, što nije bio *non sequitur* već tačno opažanje: bogat miris reš pečenog mesa postajao je toliko snažan da je nadjačao smrad luke.

Lorens se namršti i pogleda nadole: kuhinja se nalazila odmah ispod palube za zmajeve, a pramenovi dima su se u širokim pljosnatim trakama probijali kroz daske. „Dajere“, reče on, pozvavši jednog potrčka, „idi i pogledaj šta rade tamo dole.“

Temerer je zavoleo kineski način pripremanja hrane za zmajeve, ali britanski intendant, od koga se jedino očekivalo da obezbedi sveže zaklanu stoku, nije mogao da zadovolji njegov ukus, tako da je Lorens pronašao dvojicu kineskih kuvara voljnih da radi

pozamašne plate napuste svoju zemlju. Novi kuvari nisu govorili engleski, ali im nije manjkalo samopouzdanja – profesionalna survnjivost brodskog kuvara i njegovih pomoćnika dovela je praktično do ogorčene borbe oko kuhinjskih pećnica i stvorila atmosferu suparništva.

Dajer otrča niz stepenište do srednje palube i otvori vrata kuhinje: kroz njih pokulja ogromni uskovitlani oblak dima, a osmatrača na užadima povikaše: „Požar!“ Zapovednik straže mahnito zazvoni, grebuci i zvečeći klatnom zvona. Lorens je već vikao: „Na položaje!“ i slao ljude u njihove protivpožarne timove.

U trenu sva obamrlost nestade: mornari su trčali po kofe i kante, a nekolicina odvažnih momaka ulete u kuhinju i izađe vukući omiljavela tela kuvarevih pomoćnika, dvojice Kineza i jednog malog od palube. Od brodskog kuvara, pak, ne beše ni traga. Pune kofe već su postojano stizale jedna za drugom dok je bosun urlao udarajući štapom o prednji jarbol kako bi ljudima davao ritam, sve dok i posljednja kofa vode nije prosuta kroz vrata kuhinje. Ali dim je, sada još gušći, nastavio da navire kroz svaku pukotinu i spoj palube, a bitvene grede palube za zmajevе pržile su na dodir – uže obavijeno oko dva metalna stuba počе da se dimi.

Mladi Digbi je vispreno organizovao ostale zastavnike: dečaci su zajedno hitali da odmotaju užе, suzbijajući siktaje bola kada bi im prsti okrznuli vrelo gvožđe. Ostatak vazduhoplovaca se rasporedio duž ograde, izvlačeći vodu u kofama koje su bacali u more i polivajući njome palubu za zmajevе. Para se podizala u belim oblacima i ostavljala sivu pokoricu soli na daskama koje su već počinjale da se vitopere, a paluba je škripala i ječala poput skupine staraca. Katran između greda se topio u dugačkim crnim mlazevima, ispuštajući oštar slatkasti miris dok je goreo i dimio se. Temerer se sada oslanjao na sve četiri noge, poskakujući sa jednog mesta na drugo ne bi li izbegao vrelinu, iako ga je Lorens viđao kako sa zadovoljstvom leži na kamenju užеženom punom snagom podnevnog sunca.

Kapetan Rajli se nalazio među oznojenim, uposlenim ljudima, uzvikujući reči ohrabrenja dok su se kofe njihale napred-nazad, ali u njegovom glasu osećao se prizvuk očaja. Vatra je bila i suviše jaka, drvo isušeno usled dugog boravka u luci po strahovitoj jari, a velika skladišta puna robe za put natrag: finog porcelana uvijenog u suhu slamu i zapakovanog u drvene sanduke, bala svile, novog jedrenog platna za popravke. Vatra samo treba da prodre četiri palube niže pa da zalihe buknu naglim vrelim plamenom koji će se proširiti sve do barutane i potpuno uništiti brod.

Pripadnici jutarnje straže, koji su spavali u potpalublju, upinjali su se da se popnu sa nižih paluba, boreći se za vazduh otvorenih usta i terani dimom, u panici prekidajući redove za dodavanje vode – iako je *Alidžans* džinovski, njegova prednja i srednja paluba ne mogu da prime celu posadu, ne dok je paluba za zmajeve u plamenu. Lorens zgrabi jedno uže i pope se na ogradu palube, tražeći svoju posadu među rastrčanom gomilom. Većina je već bila na palubi za zmajeve, ali nekolicine nigde ne beše: Terouza, čija je noga još uvek bila u udlagama nakon borbe u Pekingu, Kejnsa, hirurga, koji je verovatno bio zabavljen nad knjigama u privatnosti svoje kabine, a nije bilo traga ni od Emili Roland, njegovog drugog potrčka. Jedva joj je jedanaest godina pa se ne može lako progurati pored užurbanih, pomahnitalih muškaraca.

Slabašni, kreštavi pisak jeknu iz kuhinjskih dimnjaka i njihove metalne kapice počеше da se savijaju ka palubi, lagano, poput cveća koje je počelo da vene. Temerer na to instinktivno prosikta od nezadovoljstva, podigavši glavu celom dužinom vrata i kreste priljubljene uz vrat. Njegove velike slabine već su bile napete i spremna za skok, a jednu prednju nogu beše spustio na ogradu. „Lorense, da li si potpuno bezbedan tamo?“, povika on zabrinuto.

„Da, savršeno nam je dobro, poleti smesta“, odgovori Lorens, mašući ostatku svojih ljudi da se spuste do prednje palube. Bio je zabrinut za Temererovu bezbednost jer je daščani pod počeo da popušta. „Možda ćemo lakše moći da priđemo vatri kada probije

palubu“, dodade on, prvenstveno da bi ohrabrio one koji su ga čuli, a zapravo nije verovao da će uspeti da ugase požar kada se paluba za zmajeve bude urušila.

„U redu, onda idem da pomognem“, reče Temerer i otisnu se u vazduh.

Nekoliko ljudi obuzetih manje brodom a više spasavanjem vlastitih života već su spustili mali čamac sa krme u vodu, nadajući se da će uspeti da pobegnu neopaženi od strane oficira koji su se posvetili očajničkoj borbi protiv vatrene stihije. No, kada Temerer iznenada u letu obiđe brod i spusti se ka njima, oni panično poskakaše u more. Nije obratio pažnju na ljude, ali je kandžama zgrabio čamac, potopio ga poput kutlače i podigao u vazduh, dok se voda zajedno sa veslima izlivala iz njega. Pažljivo održavajući čamac u ravnoteži, odleteo je nazad i ispraznio ga po palubi za zmajeve; iznenadni nalet vode zašišta i razli se po daskama, a zatim se u kratkom slapu spusti niz stepenice u potpalublje.

„Donesite sekire!“, viknu Lorens žurno. Morali su da seku daske dok para izbija a sečiva proklizavaju po mokrom i katranom natopljenom drvetu, uz dim koji kulja iz svakog novog zaseka. Bio je to đavolski vreo i znojav posao. Jedva su se održavali na nogama kad god bi ih Temerer zalio vodom. Ipak, stalni priliv vode bio je jedina stvar koja im je omogućavala da obavljaju svoj deo zadatka, pošto bi u suprotnom dim bio previše gust. Dok su radili, nekoliko ljudi posrnu i pade nepomično: nije bilo vremena ni da ih odnesu na srednju palubu – sada je svaki minut bio dragocen. Lorens je radio rame uz rame sa svojim oružarom, Pratom, a dugi tanki tragovi garavog znoja krasili su im košulje dok su u nepravilnim razmacima zamahivali sekirama. Najednom, daske popustiše uz glasan prasak i veliki deo palube za zmajeve popusti survavši se u proždrljivi huk vatre.

Lorens se na trenutak zanese na ivici, a onda ga prvi poručnik, Grenbi, povuče. Zajedno posrnuše unazad, a Lorens se, obnevideo, gotovo sruši u Grenbijevu naručje. Teško je dolazio do daha,

dišući ubrzano i plitko, a oči su mu gorele. Grenbi ga je vukao niz stepenice kada ih još jedna bujica vode zahvati i ponese, ostavivši ih na koncu uz top od četrdeset dve funte na prednjoj palubi. Lorens je uspeo da se podigne uz ogradu na vreme da povrati preko nje, a gorki ukus u njegovim ustima još uvek je bio slabiji od oštrog smrada njegove kose i odeće.

Ostatak ljudi je napuštao zmajsku palubu i sada su ogromne bujice vode mogle da teku pravo na plamenove. Temerer je pronašao postojan ritam i oblaci dima su već bivali manji, a garava voda isticala je kroz vrata kuhinje na srednju palubu. Lorens se osećao neobično potreseno i loše. Disao je duboko, ali je uprkos tome i dalje osećao nedostatak vazduha u plućima. Rajli je kroz megafon promuklo uzvikivao naređenja, jedva nadjačavajući šištanje dima; bosunov glas se u potpunosti izgubio: golim rukama je gurao ljude u redove, pokazujući im otvore. Uskoro su organizovali red koji je izvlačio ljude savladane i pregažene u potpalublju: Lorensu je bilo drago što vidi kako podižu Terouza. Temerer je pljusnuo još jedan slap na poslednja žarišta koja su tinjala, a nakon toga Rajlijev kormilar Bason proturi glavu kroz glavni poklopac i zadihano povika: „Dim više ne izlazi, gospodine, a daske iznad palube sa kabinama su samo tople: mislim da smo se izvukli.“

Začu se uzvik radosti, usrdan i slabašan. Lorens oseti da može da udahne, mada je još iskašljavao garež. Oslanjajući se na Grenbijevu ruku, uspeo je da se uspravi. Dimna zavesa nalik onoj koja ostaje posle topovske paljbe gusto je prekrivala palubu, a kada se popeo uz stepenice, zatekao je zjapeću jamu ugljevlja na mestu palube za zmajeve, dok su uglovi preostalih dasaka bili krti kao nagoreli papir. Telo nesrećnog brodskog kuvara ležalo je usred ruine poput izvitoperenog ugarka, ugljenisane lobanje i drvenih nogu pretvorenih u pepeo, osim žalosnih patrljaka koji su sezali do kolena.

Spustivši čamac, Temerer je još neko vreme nesigurno lebdeo, a onda se spustio u vodu pored broda: više nije bilo mesta na koje bi mogao da sleti. Doplivavši do broda i uhvativši kandžama ogradu,

nakrivio je svoju veliku glavu i zabrinuto pogledao preko ruba. „Jesi li dobro, Lorens? Da li je sve u redu sa mojom posadom?“

„Da, sve sam ih prebrojao“, reče Grenbi, klimnuvši Lorensu. Emili im priđe vukući krčag vode iz bureta. Njena kosa boje peska posivela je od gara, a voda je bila bljutava i zaudarala je na luku, pa opet beše ukusnija od vina.

Rajli se pope da im se pridruži. „Kolika šteta“, reče on, pogledavši zgarište. „Pa, barem smo ga spasli, hvala nebesima, ali ne želim ni da pomislim za koliko vremena ćemo moći da isplovimo.“ Rado je prihvatio krčag od Lorensa i dobrano otpio pre nego što ga je predao Grenbiju. „Strašno mi je žao, ali pretpostavljam da su sve vaše stvari uništene“, dodade, brišući usta: odaje viših vazduhoplovaca bile su okrenute prema pramcu, na nivou ispod kuhinje.

„Bože dragi“, reče Lorens tupo, „a ja nemam blagog pojma šta se dogodilo sa mojim kaputom.“

„Četiri dana, četiri“, reče krojač na svom skromnom engleskom, pokazujući prstima kako bi bio siguran da nije pogrešno shvaćen. Lorens uzdahnu i uzvрати: „U redu, dogovoreno.“ Pade mu na um da im vremena ne nedostaje, ali to je bila slaba uteha: biće potrebno najmanje dva meseca da se brod popravi, a do tada i on i njegovi ljudi ima da sede na obali. „Možete li srediti i drugi?“

Zajedno su pregledali mundir koji je Lorens doneo kao mustru – bio je više crn nego tamnozelen, sa karakterističnim belim tragom na dugmadi i snažnim mirisom mora i slane vode. Krojač nije odmah rekao „ne“, ali je njegov izraz govorio i više nego dovoljno. „Vi uzmite ovo“, reče on umesto odgovora i ode u zadnji deo radionice, odakle se vrati noseći drugi komad odeće, ne baš kaput, već jednu od onih kratkih širokih jakni kakve nose kineski vojnici, poput tunike otvorene спреда i sa kratkom podignutom kragom.

„Pa sad...“, vajkao se Lorens zagledajući tu stvar. Bila je sačinjena od svetlozelene svile i obrubljena lepim skerletnim i zlatnim

vezom. Ustupak koji je bio spreman da učini beše da prizna da nije nakićena kao zvanične odore koje je u nekim ranijim prilikama bio prinuđen da nosi.

Ali Grenbi i on trebalo je te večeri da obeduju sa zastupnicima Istočnoindijske kompanije, a ne može se otići na večeru poluodeven ili pak zaogrnut teškim ogrtačem koji si obukao da bi došao do krojača. Ipak, bilo mu je prilično drago što ima taj kineski komad odeće kada se vratio u svoje nove odaje na obali, a Dajer i Rolandova mu rekli da nigde u gradu ni za kakve pare ne može da se kupi prikladan ogrtač. To ga nije iznenadilo s obzirom na to da ugledna gospoda ne žele da izgledaju kao vazduhoplovci, a tamnozeleni boja štofa nije baš najpopularnija u zapadnjačkoj četvrti.

„Možda ćeš uvesti novu modu“, reče Grenbi, delom u šali a delom tešeći ga. Budući visok, on sam je nosio mundir oduzet od jednog od nesrećnih potporučnika čija je odeća, smeštena u odajama na nižim palubama, ostala netaknuta. Zglobovi koji izviruju iz rukava i obrazi, inače blede ali sada crveni od prženja na suncu, jesu ga činili mlađim od dvadeset šest godina, ali barem ga niko neće gledati s podozrenjem. Lorens, znatno širi u ramenima, nije mogao na isti način da pohara jednog od nižih oficira, a opet, bio je prinuđen da odbije Rajlijevu velikodušnu ponudu jer nije namestio da se pojavi u plavom mundiru. Izgledalo je da se stidi što je vazduhoplovac i da priželjkuje da se i dalje izdaje za pomorskog kapetana.

Sada je sa posadom bio smešten u prostranoj kući podignutoj tačno na obali, koja je pripadala lokalnom holandskom trgovcu. Njemu je bilo više nego drago da im je prepusti i premesti svoje pokućstvo u stanove dublje u gradu, gde nije bilo zmajeva pred vratima. Temerer je zbog gubitka svoje palube morao da spava na plaži, na užas zapadnjačkih stanovnika. On sam se grozio sitnih, dosadnih kraba koje su naseljavale obalu uporno ga tretirajući kao hrpu stenja u kojem su pravile staništa i pokušavajući da se sakriju na njemu dok spava.

Kada su pošli na večeru, Lorens i Grenbi zastadoše da ga pozdrave. Makar se nekome dopalo Lorenzoovo novo odelo: Temerera je smatrao da je nijansa lepa, a naročito se divio zlatnoj dugmadi i tkanju. „Pride dobro paše uz mač“, dodade, okrenuvši Lorensa nosećem ukrug da bi ga bolje osmotrio. Mač beše poklon od Temerera i zato je u njegovim procenama bio najvažniji deo odevne kombinacije. Takođe je bio i jedini komad zbog kojeg Lorens nije morao da crveni: košulju, srećom skrivenu ispod kaputa, ni sve ribanje na svetu ne bi spaslo sramote, pantalone ne bi prošle pažljivije zagledanje, a čarape su bile u tako jadnom stanju da je bio primoran da obuče duboke hesijanske čizme.

Ostavili su Temerera da večera pod budnim okom dvojice potporučnika i grupe vojnika pod zastavom Istočnoindijske kompanije, delom njihovih privatnih snaga. Ser Džordž Staunton im ih je pozajmio kao ispomoć pri zaštiti Temerera, ne od opasnosti, već od dobronamernih ljudi koji bi se previše zaneli u njegovoj blizini. Za razliku od zapadnjaka koji su napustili svoje domove pored obale, Kineze, koji su od detinjstva živeli među njima, zmajevi nisu uznemiravali, a malobrojni nebeski tako su retko napuštali carsko okruženje da je već videti jednog od njih, a kamoli dodirnuti ga, predstavljalo čast i sigurni znak dobre sreće.

Staunton je priredio tu večeru između ostalog i da bi ponudio oficirima nešto zabave i predaha od uznemirenosti zbog nesreće i nije ni slutio kakvim je očajničkim promenama u stilu odevanja izložio vazduhoplovce. Lorens nije želeo da odbije ljubazan poziv zbog tako beznačajnog razloga i do poslednjeg trenutka se nadao da će naći da obuče nešto prikladnije. Sada se pojavio bolno spreman da svima za trpezom obznani svoje muke i da podnese podsmeh društva.

Isprva je njegov ulazak dočekan zapanjenom no ipak ućtivom tišinom, ali tek što se pozdravio sa ser Džordžom i prihvatio čašu vina, počelo je sašaptavanje. Jedan od starijih predstavnika, gospodin koji se pretvarao da je gluv kada mu je to odgovaralo, sasvim